

MIĘDZYNARODOWE LETNIE WIOSKI DLA DZIECI (CISV) JAKO MIĘDZYKULTUROWA ORAZ TRANSKULTUROWA EDUKACJA POPRZEZ DOŚWIADCZANIE

CHILDREN'S INTERNATIONAL SUMMER VILLAGES (CISV) AS INTERCULTURAL, TRANSCULTURAL AND EXPERIENTIAL LEARNING

Streszczenie

Artykuł opisuje Międzynarodowe Letnie Wioski dla Dzieci (CISV): charytatywną, niepolityczną organizację wolontariuszowską promującą edukację pokojową oraz międzynarodową przyjaźń. Ponadto, zawiera on obserwacje związane z międzykulturowym oraz transkulturowym uczeniem się poprzez doświadczanie, wszechobecnym w programach edukacyjnych oferowanych przez CISV. Programy te są unikalne, zarówno ze względu na zakres działania oraz obszar, jaki obejmują, jak też przedział wiekowy uczestników.

Pierwsza część artykułu dotyczy początków organizacji, założonej przez dr Doris Twitchell Allen, a następnie jej rozwoju przez ponad 60 lat, również w Polsce. Druga część zawiera krótką charakterystykę poszczególnych programów CISV oraz przedstawia cele edukacyjne organizacji. Trzecia część odnosi się do modelu uczenia się poprzez doświadczanie, skontrastowanego z tradycyjnym podejściem do uczenia, oraz wielowymiarowości kompetencji kulturowej w oparciu o krytyczne prace, jakie opublikowali, między innymi, K. Lewin, A. D. Kolb, D. T. Allen, A. E. Fantini, czy też T. S. Kuhn.

Podstawowe wnioski wyłaniające się z artykułu związane są z pracą edukacyjną w CISV. Niewątpliwie należałoby zawrzeć wśród nich stwierdzenie, że uczenie się wychodzące poza tzw. sztywne ramy, budowanie świadomości w oparciu o refleksje, a także zawieranie przyjaźni w trakcie procesu uczenia się, nadają doświadczeniu edukacyjnemu trwałą jakość, a ponad 60 lat udanej pracy CISV stanowi dobry model do naśladowania, nie tylko dla nauczycieli i edukatorów.

Słowa kluczowe: organizacja wolontariuszowska, międzykulturowe i transkulturowe uczenie się, doświadczanie, programy CISV, kompetencja kulturowa

Abstract

The article describes CISV: a charitable, international, non-political, volunteer organization promoting peace education and cross-cultural friendship. It also provides some observations connected with intercultural and transcultural experiential learning applied in its programmes offering experiences unique in both scope and age range.

The first part of the paper concentrates on the beginnings of the organization founded by dr Doris Twitchell Allen and its development for over 60 years, also in Poland. The second part provides some information with regard to the statement of CISV's

educational purpose and outlines the programmes offered by the organization. The third part focuses on experiential education model (the opportunity to learn from direct experience) and multi-dimensions of intercultural competence considered in critical discourses of, for example, K.Lewin, D.A. Kolb, D.T. Allen, A.E. Fantini, or T. S. Kuhn.

The aim of the considerations in this paper is to stress that „learning with a difference,” building awareness involving reflection and friendship make the educational experience permanent. We, as teachers, should learn from those who succeed in making educational practice adventurous as well as exciting and over 60 years of CISV’s work is a good model for us to follow.

Keywords: voluntary organization, intercultural and transcultural learning, experience, CISV programs, cultural competence

1. Status CISV

Stowarzyszenie Międzynarodowych Letnich Wioszek dla Dzieci to niezależna, niepolityczna, wolontariuszowska organizacja typu non-profit o charakterze edukacyjnym, promująca pokój oraz międzykulturową przyjaźń. Jest to organizacja charytatywna posiadająca osobowość prawną, nie mająca powiązań religijnych, niezależna od jakiegokolwiek rządu, partii politycznej, lub innych organizacji, które pełniłyby wobec niej rolę nadrzędną. W latach 1965-1996 CISV International współpracowała z UNESCO uzyskując kategorię typu C, jeśli chodzi o wzajemną wymianę informacji oraz doświadczeń. W ramach badań naukowych, CISV od wielu lat współpracuje z Uniwersytetem w Newcastle w Anglii, który co roku recenzuje i wydaje m.in. „Interspectives”, tom publikacji naukowców, pedagogów oraz edukatorów z całego świata. Publikacje te są w głównej mierze poświęcone ewaluacji oraz rozwojowi pracy organizacji. CISV zrzesza ponad 150 000 uczestników reprezentujących ponad 100 krajów z różnych kontynentów. Rodziny goszczące w swoich domach uczestników międzynarodowych wymian i programów, członkowie personelu, osoby dorosłe wspierające pracę CISV, jak też wszyscy pozostali wolontariusze nie pobierają za swoją pracę wynagrodzenia. (Knoop 2002, 1-2).

2. Założenie oraz rozwój organizacji

CISV zostało założone w 1950 roku przez dr Doris Twitchell Allen, amerykańską psycholog z Uniwersytetu w Cincinnati. Doris Allen urodziła się 8 października 1901 roku w Old Town (Maine), a zmarła 7 marca 2002 roku, dożywając 100 lat. Jej ojciec był lekarzem klinicznym, a matka nauczycielką. Dorastanie w rodzinie, gdzie podkreślano znaczenie edukacji niewątpliwie wywarło wpływ na jej dorosłe życie. W roku 1923 uzyskała licencjat (AB) z chemii, a w 1926 stopień magistra(MA) z biologii na Uniwersytecie w Maine. Doktorat (PhD) z psychologii obroniła w 1930 roku na Uniwersytecie w Michigan. W tym czasie duży wpływ na jej poglądy wywarli m.in. psychologowie tacy jak: Louis Thurstone, Walter Pilsbury, Kurt Lewin, czy też Wolfgang Kohler. W 1932 roku ukończyła studia poddyplomowe w Instytucie Psychologii na Uniwersytecie w Berlinie. Swoją karierę Allen rozpoczęła jako Dyrektor Laboratorium Terenowego w Fundacji Edukacyjnej dla Dzieci w Nowym Yorku (1932-1935). Po przeniesieniu się do Cincinnati w Ohio, w Szpitalu Dziecięcym oraz Sanatorium Dziecięcym założyła Oddział Psychologiczny oraz została jego pierwszym dyrektorem. W latach 1944-1957 była Naczelnym Psychologiem w Szpitalu Stanowym w Longview (Cincinnati), a od roku 1944 do 1962 Profesorem Psychologii Klinicznej na Uniwersytecie w Cincinnati oraz Profesorem Psychologii (Psychodramy) na Uniwersytecie w Maine (1962-1972). Była autorką Trójwymiarowego Testu Osobowościowego (znanego jako „Twitchell-Allen Test”) skonstruowanego w celu przeprowadzania badań naukowych

przez CISV oraz wykorzystywanego w badaniach klinicznych dla określenia dynamiki osobowości, niezależnie od wieku oraz kultury (Lehos 2000, 13-14).

Pod koniec II wojny światowej, 7-letni syn dr Allen zastanawiał się głośno, czy pewnego dnia on też będzie musiał pójść na wojnę. Ta właśnie sytuacja, wraz z przeczytaniem w 1946 roku artykułem na temat proponowanych działań w celu przewyższenia uprzedzeń u dorosłych, doprowadziły ją do wniosku, że pokój może być osiągnięty poprzez wspieranie międzynarodowej przyjaźni wśród dzieci, zanim pojawią się u nich jakiegokolwiek uprzedzenia. W 1950 roku, Allen założyła Międzynarodowe Letnie Wioski dla Dzieci. Nie będąc w stanie zapewnić finansowania tego przedsięwzięcia z sekcji edukacyjnej UNESCO, Allen i jej mąż prywatnie zbierali fundusze, aby pokryć koszty zorganizowania pierwszej wioski w Cincinnati w roku 1951. W tym trwającym miesiąc programie wzięło udział 55 dzieci z różnych krajów. Dzieci te zostały wybrane na podstawie ich inteligencji, charakteru, a także potencjału pozwalającego przewidywać, że mogą pełnić rolę liderów w swoich krajach. W ciągu lata zostały poddane ocenie w różnych testach psychologicznych określających uprzedzenia wobec innych, zarówno przed, jak i po interakcji z dziećmi z innych krajów. Program zakończył się sukcesem, a międzynarodowe wioski dla dzieci są organizowane obecnie w ponad 60 krajach (Allen 1983: 13-17).

Dr Doris Allen otrzymała 4 honorowe doktoraty za swoją pracę w CISV na rzecz światowego pokoju oraz jako psycholog dziecięcy. Jej sukcesy związane z międzynarodowymi wymianami spotkały się również z uznaniem, kiedy to w 1956 roku została wybrana na Członka Konferencji Stu w Białym Domu, współtworząc międzynarodowy program: „ludzie dla ludzi”. W 1979 roku (roku poświęconym dzieciom) została nominowana do Nagrody Nobla, a w roku 1991 otrzymała Medal Wolności przyznawany przez Prezydenta Stanów Zjednoczonych. W 2001 roku otrzymała Haską Nagrodę na rzecz Szerzenia Pokoju. Dr Doris Allen, Członek Amerykańskiego Zarządu Profesjonalnych Psychologów, Wiceprezydent Amerykańskiego Towarzystwa Psychoterapii i Psychodramy, Członek Amerykańskiego Stowarzyszenia na rzecz Postępu w Nauce, była postacią niezwykle magnetyczną. Poza ogromnym potencjałem intelektualnym i fizycznym, posiadała przekonującą osobowość, energię przywódczą oraz ogromną intensywność woli (Lehos 2000, 13-14).

CISV, stworzone przez Doris Allen, dotarło również do Polski. Pierwsza delegacja CISV, jako jedyna reprezentująca tzw. kraje zachodnie, uczestniczyła w obozie zorganizowanym dla zuchów i harcerzy w roku 1957. Od tego roku, harcerze uczestniczyli w międzynarodowych spotkaniach zarządu CISV jako tzw. Organizacja Powiązana (Associated Organization), bez prawa do udziału w głosowaniach. W archiwach CISV International zachowały się zdjęcia z 1977 roku, kiedy to delegacja CISV z Norwegii, złożyła wieniec przed pomnikiem w Oświęcimiu oraz przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie. W tym też roku, międzynarodowa współpraca z ZHP (Związkiem Harcerstwa Polskiego) została sformalizowana przez Międzynarodowy Komitet Ruchu Dzieci i Młodzieży (CIMEA - The International Committee of Children's and Adolescents' Movements). Po ponad 30 latach, w roku 1992 CISV International ustanowiło nową konstytucję, która otworzyła nowy rozdział w działalności CISV w Polsce (Banks 1999, 22-25). Polska znalazła się w grupie tzw. Państw Promocyjnych, pod patronatem niemieckiego CISV. Polskie delegacje zaczęły wyjeżdżać na programy typu „Village” w krajach europejskich. Burzliwy rozwój CISV w Polsce nastąpił za pośrednictwem Płockiego Uniwersytetu Ludowego, pod koniec lat 90-tych. W roku 1998 odbyła się pierwsza wymiana typu „Interchange” z oddziałem CISV Modena we Włoszech, a w 1999 z oddziałem CISV Rzym we Włoszech. Po Międzynarodowym Spotkaniu Zarządu w Danii w 1998 roku, zaczęto pracować nad statutem CISV Polska. W 2006 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem CISV. Obecnie siedziba CISV Polska i Narodowe Biuro CISV znajduje się w Płocku. Polska posiada 4 Oddziały (Chapters): w Płocku, Warszawie, Łodzi oraz Dąbrowie Górniczej i należy do Kategorii

A państw działających w CISV. Co roku około 7500 osób z ponad 60 krajów uczestniczy w 200 różnych programach i spotkaniach CISV. Dzieci i młodzież z Polski wyjeżdża m.in. do Stanów Zjednoczonych, gdzie działa 20 Oddziałów CISV. W Europie najwięcej Oddziałów posiadają: Norwegia (18), Szwecja (18), Dania (12), Włochy (12), Niemcy (10), Wielka Brytania (6). Poza Europą, oprócz Stanów Zjednoczonych najprężniej działają Oddziały w Kanadzie (10) i Brazylii (9). CISV stara się poszerzać swoją działalność o nowe kraje, nowych członków, a przede wszystkim nowe przyjaźnie (Lehos, 2002 16).

3. Cele edukacyjne CISV

Celem CISV jest przygotowanie indywidualnych osób do bycia aktywnymi członkami pokojowego społeczeństwa, wnoszącymi swój wkład w jego progres. CISV pragnie stymulować rozwój: przyjaznych relacji przez całe życie, efektywnych umiejętności komunikacyjnych, zdolności współpracy oraz właściwego przywództwa prowadzącego do stworzenia sprawiedliwego świata.

Wolontariuszowskie programy i zajęcia CISV są planowane tak, aby promować edukację osobistą, kulturową, międzykulturową oraz międzynarodową. Ma to umożliwić indywidualnym osobom rozwój świadomości odnośnie siebie i innych, tworzenie pozytywnych postaw wobec innych, wykształcanie umiejętności życia, pracy oraz zabawy z innymi osobami, bez względu na ich pochodzenie kulturowe. Poprzez uczestniczenie, każdy lepiej rozumie siebie i swoją własną kulturę, jak też innych oraz ich kręgi kulturowe.

Dla zainteresowanych dzieci, młodych ludzi, dorosłych oraz całych rodzin CISV stwarza szansę głębszego poznania ważnych tematów, poprzez niezależne, krótkie, nieformalne, zajęcia edukacyjne, organizowane w kontekstach międzynarodowych, narodowych oraz lokalnych. Uczestnicy programów wybierani są lokalnie niezależnie od płci, rasy, religii, pochodzenia etnicznego, przynależności politycznej, pochodzenia społeczno-ekonomicznego, lub jakichkolwiek innych wyróżników (Watson 1998, 1-3).

4. Programy międzynarodowe

Wioska (Village)

Jest to pierwszy, oryginalny, sztandarowy program CISV. W trakcie tego niezwykle intensywnego czterotygodniowego, wielojęzycznego obozu, dzieci mają organizowane zajęcia edukacyjne, kulturowe oraz sportowe, w których główny nacisk kładziony jest na współpracę globalną oraz wspólne życie wśród wielu kultur. Czas trwania obozu to 28 dni, a wymagany wiek uczestników 11 lat. W każdej wiosce uczestniczy 12 delegacji z różnych krajów: 2 chłopców, 2 dziewczynki i dorosły lider. Poza dwunastoma liderami wioskę pomaga prowadzić jeszcze 5 osób (staff), oraz juniorzy w wieku 16-17 lat. Juniorzy, tzw. JC's (Junior Counsellors), pełnią bardzo ważną rolę, ponieważ są ogniwem pośrednim pomiędzy dorosłymi liderami, a dziećmi.

Wymiana (Interchange)

Jest to program odbywający się pomiędzy dwoma oddziałami, z dwóch różnych krajów, zachęcający do głębszego zrozumienia innej kultury, poprzez zamieszkanie u rodzin z obydwu krajów i bycie traktowanym, jak członek rodziny. Zajęcia w grupach dla wszystkich uczestników są tu równie ważne, jak w programie typu wioska oraz obowiązują tu te same zasady edukacyjne. Program ten może odbywać się w ciągu jednego roku lub w ciągu dwóch lat, dwa do czterech tygodni na poszczególnych etapach wymiany. Wymagany wiek uczestników to 12-15 lat, od 6 do 12 nastolatków z każdego oddziału, a ponadto dorosły lider z każdego kraju. Zazwyczaj w programie uczestniczy tyle samo chłopców, co dziewczynek, ale możliwe jest też przeprowadzenie wymiany tylko dla jednej płci.

Program Step up

Obóz przeznaczony jest dla dzieci nieco starszych, niż te, które biorą udział w wioskach. Uczestnicy programu przyjmują na siebie odpowiedzialność za planowanie programu. Poprzez zajęcia i dyskusje, poszczególne obozy koncentrują się na wybranych tematach edukacyjnych. Program trwa przez 3 tygodnie, a wymagany wiek uczestników to 13-15 lat. Delegacje pochodzą z 6-9 krajów i składają się z 4-6 młodych ludzi oraz dorosłego lidera. Możliwe jest zorganizowanie obozu, w którym uczestniczyliby tylko chłopcy, lub tylko dziewczyny.

Obóz-Seminarium (Seminar Camp)

Ten intensywny program, przeznaczony dla osób w wieku 17-18 lat, jest aktywnie prowadzony przez uczestników. Są oni zachęceni do formułowania swoich opinii dotyczących ludzi, jako indywidualnych jednostek, dyskusji dotyczącej pozytywnego, pokojowego rozwiązywania konfliktów oraz do tworzenia poglądów o tematyce międzynarodowej oraz międzykulturowej. Obóz ma za zadanie wzbudzić zainteresowanie światem, jako całością oraz rozwinąć poczucie odpowiedzialności za jego pokojowe przetrwanie. Program trwa przez 3 tygodnie i poza 5-cioma osobami z personelu, angażuje około 30 uczestników.

Międzynarodowe Spotkanie Młodzieży (International Youth Meeting)

Ten krótki, tematyczny obóz regionalny jest organizowany po to, aby dać młodym ludziom szansę na głębsze refleksje dotyczące ważnych spraw międzykulturowych oraz, aby promować kontynuację uczestnictwa w CISV. Wzmacnia on wartości zaszczerpione w trakcie letnich wiosek oraz buduje umiejętności przywódcze i organizacyjne, związane z programami edukacyjnymi. Czas trwania programu wynosi 6-14 dni, a grupy wiekowe mieszczą się w następujących przedziałach: 11-12; 12-13; 13-14; 14-15; 16-18; oraz ponad 19 lat. Jedna grupa składa się z około 20 uczestników oraz personelu. Młodzi ludzie, poniżej 16-tego roku życia wyjeżdżają wraz z dorosłym liderem.

Międzynarodowy Projekt Ludzi (International People's Project)

Zgodnie z celami CISV, program ten jest sposobem uczenia się w trakcie aktywnego wspierania danej społeczności. Współpracując na zasadach partnerskich z lokalnymi instytucjami, delegaci programu uczestniczą w pracy związanej z jakimś specyficznym tematem lub projektem, takim jak ochrona przyrody, czy imigracja. Ponadto, uczestnicy przeprowadzają badania na temat danego zagadnienia w swoich krajach oraz prowadzą zajęcia edukacyjne odnośnie badanego tematu. Dodatkowe szkolenia oraz seminaria mogą zostać przeprowadzone przez organizacje partnerskie lub innych ekspertów z danej dziedziny. Program IPP trwa przez 3 tygodnie i może w nim wziąć udział około 25 uczestników, wliczając personel, a przeznaczony jest dla osób dorosłych, powyżej 19-tego roku życia.

Praca Lokalna (Local Work)

Praca lokalna, to ciągły proces edukacyjny obejmujący edukację na rzecz pokoju na poziomie lokalnej społeczności oraz oferujący możliwość głębszego badania tematów zainicjowanych przez międzynarodowe programy CISV. Program LW obejmuje członków danego oddziału oraz działu juniorów w tym oddziale. Ponadto, mogą w nim uczestniczyć lokalni mieszkańcy w każdym wieku, którzy są zainteresowani implementacją filozofii CISV w ramach społeczności, w której żyją, życia osobistego, lub też rodzinnego. Każdy lokalny oddział organizuje program zajęć w oparciu o tematy związane z edukacją na rzecz pokoju, zgodnie z własną kulturą i środkami, jakimi dysponują.

Zajęcia Działu Juniorów (Junior Branch Activities)

Dział Juniorów (JB) to lokalna grupa dzieci i młodych ludzi w wieku od 9-ciu do 25-ciu lat (z niewielkimi różnicami zakresu wiekowego w różnych krajach), która rozwija

swoją świadomość odnośnie spraw międzynarodowych, globalnego środowiska i swojego własnego społeczeństwa, poprzez edukacyjne i społeczne zajęcia zgodne z celami CISV. Juniorzy są zachęceni do samodzielnego zarządzania, do bycia ogniwem łączącym różne programy CISV, oraz do promowania kontaktów z działami juniorów w innych krajach i „podobnie myślącymi” organizacjami. Działy juniorów są integralną częścią lokalnych oddziałów CISV, jeśli chodzi o członkostwo, uczestniczenie w zajęciach oraz administrację (Lehos 2002,3-4).

5. Edukacja poprzez doświadczanie

Programy CISV dostarczają wspaniałej okazji do przeprowadzania zajęć edukacyjnych poprzez doświadczanie, tzn. uczenie się na podstawie bezpośrednich doświadczeń, raczej niż przez czytanie książek lub słuchanie wykładów. Co to jest „uczenie się poprzez doświadczanie” (w naukowej literaturze anglojęzycznej określane jako „experiential learning”) oraz jak różni się ono od tradycyjnego nauczania?

Nauczanie poprzez doświadczania a edukacja konwencjonalna

Fantini (1984) sformułował szereg różnic związanych z obydwoma podejściami do nauczania, bądź też uczenia się, a czasami wręcz akwizycji. Według Fantiniego konwencjonalne nauczanie lub uczenie się skupia się na oglądaniu oraz słuchaniu. To nauczyciele podejmują decyzje, znają wszystkie odpowiedzi oraz są odpowiedzialni za proces nauczania. Doświadczenie oraz wiedza osób uczących się są minimalizowane. Typowe w procesie nauczania jest zapamiętywanie faktów oraz informacji, które mają być wykorzystywane w przyszłości. To „inni” mówią czego należy się uczyć, zlecają oraz nakazują. W edukacji poprzez doświadczanie ważne jest zaangażowanie, samodzielne wykonywanie zadań oraz uczenie się od innych uczestników. Odpowiedzialność za proces uczenia się biorą na siebie zarówno uczestnicy programu, jak też nauczyciel pełniący rolę wspierającą (tzw. „facilitator”). Podejmowanie decyzji jest wspólne, tak jak identyfikowanie problemów oraz szukanie do nich rozwiązań. Ważne jest uczenie się, jak się uczyć oraz doświadczenie i wiedza uczestników, rozumienie ich motywacji i potrzeb związanych z przyswajaniem wiedzy. Nauczyciel spełnia rolę przewodnika oraz asystuje w samodzielnym uczeniu się, a zamiast wykorzystywania wiedzy w przyszłości stosuje się praktyczne zastosowanie informacji na bieżąco.

Cykl edukacyjny w nauczaniu poprzez doświadczanie

Przeprowadzenie zajęć z podejściem nastawionym na doświadczanie jest efektywne, jeśli odbywa się ono w czterech fazach. Pierwsza faza to konkretne doświadczenie, kiedy to uczestnicy są zaangażowani w jakieś ćwiczenia lub zajęcia, np. grę lub symulację. Drugi etap to przedstawienie refleksji oraz obserwacji, często poprzez dyskusję w parach lub małych grupach. Trzecia faza to generalizacja, sformułowanie ogólnych wniosków na temat procesu uczenia się, który właśnie się odbywał. Ostatni, czwarty etap, to zastosowanie zdobytej wiedzy w sposób cykliczny w trakcie trwania programu, przetestowanie generalizacji w nowych, przyszłych doświadczeniach (Lewin, 1984).

Kompetencja międzykulturowa oraz jej wielowymiarowość

Programy CISV oferują ekscytujące oraz unikalne międzykulturowe i międzynarodowe doświadczenia edukacyjne. Programy takie jak: wioski, wymiany, seminaria, obozy letnie, spotkania młodzieży, praca lokalna lub w dziale juniorów stwarzają okazję głębszego poznania kulturowych podobieństw i różnic. Ich celem jest uczynienie uczestników programów „międzykulturowo kompetentnymi”, tzn. rozwinięcie w nich zdolności efektywnego oraz właściwego uczestniczenia wraz z innymi osobami, mającymi zróżnicowane pochodzenie lingwistyczne oraz kulturowe, różniące się od ich własnego.

Kompetencja międzykulturowa, to obecnie pojęcie powszechnie używane w dziedzinie komunikacji międzykulturowej (Intercultural Communication), które bardzo dobrze wyraża cele edukacyjne CISV. Można tu wyróżnić trzy główne obszary owej kompetencji. Pierwszy z nich, to umiejętność nawiązywania relacji lub przyjaźni. Drugi, to komunikowanie się, które w minimalnym stopniu prowadzi do nieścisłości w rozumieniu lub braku zrozumienia. Trzeci obszar skupia się na wytworzeniu zdolności współpracy, aby wspólnie wykonywać określone zadania (Kuhn, 1962). W CISV kooperacja jest określana, jako pewna forma przywództwa.

Według Kuhna (1962), wielowymiarowość kompetencji międzykulturowych to również rozwijanie świadomości, wzmacnianie pozytywnej postawy, podnoszenie umiejętności, a także nabywanie wiedzy. Konwencjonalne podejście do uczenia skupia się przede wszystkim na wiedzy (czyli uczeniu się o rzeczach, znajomości faktów, itd.). Niektóre sposoby podejścia w procesie edukacyjnym mogą też dotyczyć umiejętności (np. jak korzystać z komputera, jak nauczyć się jakiegoś rzemiosła, stosować zasady ekonomii w sferze domowej, itp.) Natomiast kompetencja międzykulturowa wymaga szczególnej uwagi, jeśli chodzi o świadomość i postawę (tzn. uczucia, emocje i dyspozycje). Ze wszystkich tych czterech wymiarów (postawy, wiedzy, umiejętności i świadomości) najważniejsza jest świadomość. Świadomość rozumiana jako myślenie o sobie i swoich relacjach z innymi, w różnych kontekstach. Istotą rzeczy jest tu refleksja oraz introspekcja. O ich kluczowej roli świadczą mogą następujące stwierdzenia wypowiedziane przez wielu znamienitých edukatorów, a zaczerpnięte z różnych okresów w dziejach ludzkości: „*Życie bez refleksji nie jest warte przeżycia*” (Sokrates); „*Jak mogę rozmawiać o morzu z żabą, jeśli nigdy nie opuściła ona swojej sadzawki?*” (Chung Tsu); „*Poznaj siebie*” („Biblia”). Kompetencja kulturowa wynikająca ze świadomości kontekstowej staje się w obecnie zglobalizowanym świecie czynnikiem niezbędnym nie tylko w sformalizowanej edukacji, ale również w życiu codziennym.

Konkluzja

Badając „przedsięwzięcie”, jakim jest CISV, trudno nie zauważyć jej transkulturowości, wzajemnego przenikania się kultur oraz wspólnego budowania tożsamości. Doświadczenia międzykulturowe są tu bardzo prowokujące, ponieważ poprzez patrzenie na zewnątrz (na coś nowego oraz innego) jesteśmy niejako zmuszeni spojrzeć do wewnątrz, lub w głąb siebie. Taka introspekcja wytwarza świadomość, niezwykle ważny oraz trwały wymiar edukacyjnego doświadczenia międzykulturowego. Zmiana w świadomości (przeniesienie paradygmatu) jest często wynikiem takiego właśnie doświadczenia, a kiedy poznajemy innych, uczymy się o nas samych (Kuhn, 1962).

BIBLIOGRAFIA

1. Allen-Twitchell, Doris. 1961. *A Handbook of procedure for Children's International Summer Villages*. Cincinnati: CISV International, USA.
2. Allen-Twitchell, Doris. 1983. „Children as the ultimate source for social change”. *Research and Development, Volume 11*: 13-17.
3. Banks, Joseph, G. 1999. „Among Pioneers and Pathfinders”. *CISV Interspectives: A Journal on Transcultural Education, Volume 17*: 22-25.
4. Fantini, Alvino E. 1995. „At the heart of the things: CISV's Educational Purpose”. *CISV Interspectives, Volume 13*: 5.
5. Fantini, Alvino E. 1984. *Cross-cultural orientation: A guide for leaders and educators*. Brattleboro: Intercultural Exchange Series.
6. Knoop, Cathy. 2002. „Volunteering for CISV”. *CISV International Annual Review 2002*: 1-2.
7. Kolb, David A. 1983. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Harvard: Harvard University Press.

8. Kuhn, Thomas S. 1962. *The structure of scientific revolutions*. Illinois: University of Chicago Press.
9. Lehos, Aileen. 2002. „CISV Friends: Past, Present and Future”. *CISV International Annual Review 2002*: 13-16.
10. Lehos, Aileen. 2002. „CISV Programmes”. *CISV International Annual Review 2002*: 3-4.
11. Lewin, Kurt. 1951. *Field Theory in Social Sciences*. New York: Harper & Row.
12. Watson, Jennifer. 1998. „Statement of Educational Purpose”. *CISV Core Educational Content*: 1-3.